

Smutno-veselá naháňačka

Ciele

- Posilniť vnímanie dvoch základných emócií – smútku a radosti
- Prepojiť kognitívnu a telesnú stránku pocitového vnímania
- Posilniť schopnosť vyjadrenia vlastných emócií
- Naučiť sa vnímať potrebu pomoci rovesníkom

Metódy

diskusia, pohybová aktivita

Čas a priestor

30 minút

Pomôcky

fixky na telo

Cielová skupina

deti v MŠ vo veku 5 - 6 rokov

Priebeh aktivity:

1. V úvode aktivity sa pedagóg spoločne s deťmi rozpráva o dvoch základných emóciách, ktorými sú smútok a radosť. Každému dieťaťu nakreslí na dlaň smutnú a veselú tvár. Spoločne prechádzajú niektoré rovesnícke životné situácie, na ktoré deti ukážu jednu alebo druhú dlaň ako vyjadrenie toho, čo by v danej situácii cítili. Deti môžu priniesť do diskusie vlastné situácie, v ktorých sa cítili smutné a v ktorých radostné. Pedagóg podnecuje diskusiu smerom k prežívaniu jednotlivých situácií, rozdiely vnímania zachytáva a príp. sa detí dopytuje.

Príklady situácií:

- *Nedostal som darček, po ktorom som túžil*
- *Kamarát mi zobral hračku, ktorú som chcel*
- *Nestihol som kamarátovu oslavu narodenín*
- *Na obed máme moje oblúbené jedlo*
- *Mám na sebe moje oblúbené tričko*
- *Ideme hrať moju oblúbenú hru*
- *Kamarát ochorel a ja sa nemám s kým hrať*
- *Pokazil som kamarátovi hračku*
- *Pomohol som kamarátovi nájsť stratenú bundu*
- *Pohádali sme sa s kamarátom*
- *Ideme spoločne na výlet*
- *Naučil som sa viazať šnúrky na topánkach*

2. Nasleduje pohybová aktivita, ktorá je variáciou klasickej naháňačky, pričom deti behajú a pedagóg sa ich snaží chytiť. Koho pedagóg – čiernokňažník – chytiť, zostane stáť a tvári sa smutne – je akoby zakliaty smútkom. Zachrániť ho môže spolužiak, ktorého čiernokňažník ešte nechytí. Odkliať ho môže tým, že spolužiaka pohladká, objíme alebo inak mu prejaví podporu a povzbudenie (napríklad aj ukázaním veselého smajlíka na dlani – viď predchádzajúca časť aktivity). Počas záchrany kamaráta je záchranca chránený pred chytením čiernokňažníkom. Zachránený spolužiak ako znak prijatia záchrany musí prejsť radosť. Urobí to napríklad tým, že poskočí, usmeje sa, zvolá „hurá“ či sa poďakuje. Potom môže opäť behať.

3. V závere aktivity pedagóg s deťmi diskutuje o tom, ako sa cítili, keď boli zakliate smútkom, keď čakali na záchranu i keď boli zachránené. Obráti sa tak isto na tých, ktorí si zakliatie všimli a rozhodli sa pomôcť. Diskusiu pedagóg prepojí so životnými situáciami, v ktorých si deti všimli niekoho zlú náladu alebo nešťastie a pomohli mu. Využiť môže napr. otázky:

- *Koho sa ti podarilo zachrániť? Podľa čoho si vedel, že kamarát potrebuje zachrániť?*
- *Ako si sa cítil, keď si kamaráta zachránil?*
- *Aké to bolo, byť zakliaty a čakať na záchranu? Aké pocity si mal, keď ťa kamarát zachránil?*
- *Čo by sa podľa vás stalo, keby ste skúsili zachrániť černokňazníka?*
- *Stalo sa ti niekedy, že ti niekto pomohol? Kto to bol a čo pre teba urobil?*
- *Kedy si niekomu pomohol ty? Ako si zistil, že potrebuje tvoju pomoc? Kto to bol a čo si pre neho urobil?*

ŠKOLY,
KTORÉ MENIA
SVET

Dúha dobrých skutkov

Ciele

- Rozvíjať empatiu a prosociálne správanie
- Podnietiť uvedomenie si dôležitosti drobných láskavostí a pomoci v každodennom živote
- Predstaviť rôzne oblasti, v ktorých môžeme pomáhať

Metódy

brainstorming, diskusia

Čas a priestor

30 minút

Cielová skupina

1. stupeň ZŠ

Pomôcky

vytlačeny a rozstrihaný doplnkový materiál
ilustrované príbehy (viď príloha), farebné lepiace
papieriky, flipchartové papiere, fixka, písacie potreby

Priebeh aktivity:

1. Pedagóg uvedie aktivitu s tým, že konanie dobrých skutkov nemusí mať vždy hrdinskú rovinu a že každodenné malé skutky tiež znamenajú veľa. Následne žiakov rozdelí na skupiny tak, aby každá skupina dostala jeden príbeh (ak je žiakov viac, môžu viaceré skupiny pracovať s rovnakým obrázkom). Úlohou žiakov je v skupinách príbeh prečítať a porozprávať sa o tom, kto bol v danom príbehu prijímateľom pomoci.

2. Jednotlivé skupiny svoj príbeh niekoľkými vetami predstavia ostatným spolužiakom. Pedagóg so žiakmi krátko diskutuje, napr. za použitia otázok:

- *Komu bola adresovaná pomoc vo vašom príbehu?*
- *Myslíte si, že vykonať takýto skutok bolo pre deti v príbehoch náročné? Prečo áno, prečo nie?*
- *Dokázali by ste podobný skutok vykonať sami? Ak nie, prečo? Čo by ste potrebovali, aby ste ho vykonať dokázali?*
- *Vykonalí ste niekedy nejaký dobrý skutok? Pre koho? O aký skutok išlo?*
- *Prečo podľa vás ľudia vykonávajú dobré skutky?*
- *Komu každému by sme podľa vás mali pomáhať? Prečo?*
- *Mali by sme podľa vás pomáhať aj ľuďom, ktorých nepoznáme? Prečo?*
- *Na čo by sme si mali dávať pozor pri kontakte s cudzími ľuďmi?*

3. Pedagóg na veľký flipchartový papier čiernou fixkou načrtne dúhu. Každá vrstva dúhy predstavuje jednu kategóriu adresátov pomoci (napr. rodina, kamaráti, seniori, životné prostredie, zvieratá). Pedagóg ku každej kategórii priradí lepiace papieriky jednej farby. Úlohou žiakov je na lepiaci papierik príslušnej farby napísať, aký dobrý skutok vykonalí alebo by mohli vykonať pre každú z kategórií. Žiaci postupne lepením farebných papierikov "vyfarbia" náčrt na flipchartovom papieri a vytvoria tak spoločnú Dúhu dobrých skutkov.

4. Hotovú Dúhu dobrých skutkov pedagóg umiestni na nástenku. Žiaci dostanú možnosť prezrieť si ju a oboznámiť sa s dobrými skutkami alebo nápadmi svojich spolužiakov. Na záver pedagóg rozvinie diskusiu o tom, ktorý z prečítaných nápadov či reálnych skutkov žiakov najviac zaujal a čím. Diskusiu uzavrie s tým, že každodenné dobré skutky, akokoľvek malé, prinášajú pocit šťastia pre toho, kto ich prijíma, ale aj pre toho, kto ich koná.

Príloha:

Môj brat sa volá Tomko.
 Nemal rosiť na písanie
 a ja som mu kúpil.
 Dovedal mi číslo rošisa
 a ja som taký pyštal.
 Mamka ma tiež
 pochválila.
 Martin Laca

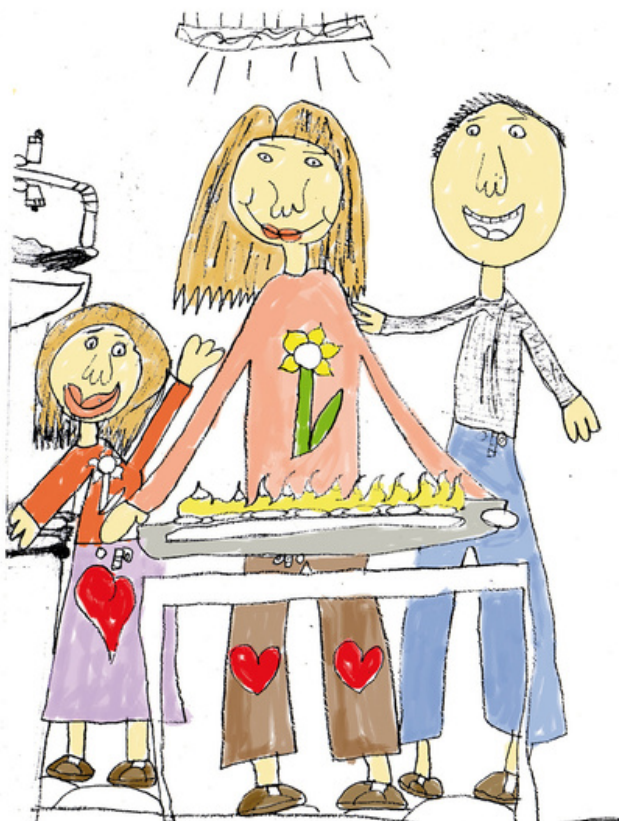
Ja som napísala mamke
 na deň matiek do
 takého maličkého
 papiera, že ju ľúbim.
 Pošila očka sým, že
 som mu nakreslila
 obrázok.
 Izka Birigyi

detský cin roka

Ja pomáham mamke keď robí koláč. Upečie spodok, dáme na so ovocie a ja vymiešam bielka a rozotrieme na celom plechu. Mamička bola šťastná a koláč bol dobrý.

Emmka Tomčováková

detský cin roka

Pomohla som kamarátke keď nemala vodu. Bez vody sa nedá žiť, tak som jej dala so svojou vodou.

Klárka Kráľová

Nakresli letný deň

Ciele

- Podporovať rozvoj prosociálneho správania
- Rozvíjať u detí empatiu
- Uvedomiť si hodnotu vzájomnej pomoci

Cielová skupina

žiaci vo veku 2. ročníka ZŠ a vyššie

Metódy

skupinová práca, diskusia, zážitková aktivita

Čas a priestor

30 minút

Pomôcky

farbičky rôznych farieb, lepidlo, farebné papiere, nožnice, farby, štetce, flipchartové papiere

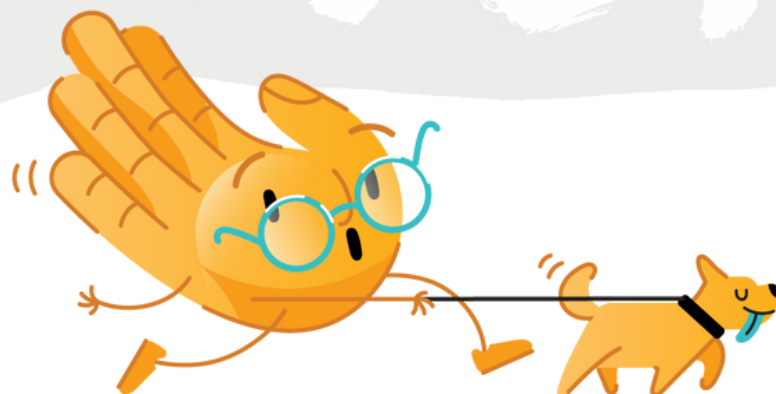
Priebeh aktivity:

1. Pedagóg pred hodinou pripraví v triede 4 stanovišťa. Každé stanovište obsahuje flipchartový papier a rôzne tvorivé pomôcky. Cielom je pripraviť stanovišťa, ktoré sú výrazne nerovnomerné, napr. na jednom stanovišti majú žiaci k dispozícii všetky farby farbičiek a lepidlá, na druhom stanovišti sú k dispozícii iba tri farby farbičiek, ale veľa farebných papierov bez lepidla atď.
2. Pedagóg na začiatku hodiny rozdelí žiakov do 4 skupín a na tabulu napíše spoločné zadanie: "Nakreslite čo najvernejší obrázok krásneho letného dňa v záhrade. Máte na to 10 minút." Pri akýchkoľvek doplňujúcich otázkach týkajúcich sa pravidiel pedagóg žiakov odkáže na zadanie na tabuli a žiakom povie, že jeho úlohou je len meranie času.
3. Pedagóg odštartuje čas a nechá žiakov voľne na zadaní pracovať. Pozorne sleduje, ako žiaci pracujú, či si všimli nerovnomerné rozdelenie pomôcok a ako naň reagujú. Po 5 minútach, najmä, ak si žiadna zo skupín rozdelenie pomôcok nevšimla, pedagóg prácu žiakov preruší a poprosí ich, aby všetci ukázali, v akom štádiu ich kresby sú. V tomto momente by si mala väčšina žiakov uvedomiť, že niektoré skupiny mali k dispozícii iné pomôcky. Pedagóg kresby v tomto bode nehodnotí a žiakom oznámi, že na dokončenie majú 5 minút.
4. Nasledujúcich 5 minút pedagóg opäť prácu žiakov pozoruje. Ak sa niekto zo žiakov opýta, či je možné požičať si farbičky alebo lepidlo od inej skupiny, odkáže ich na pravidlo na tabuli, ktoré takúto možnosť nezakazuje.
5. Pedagóg začne diskusiu spoločnou otázkou - *Ako ste spokojní s výsledkom vašej skupinovej práce?* Žiaci sa môžu vyjadriť napr. gestom ruky - palec hore znamená pozitívne, palec dole negatívne hodnotenie, palec vodorovne zas niečo medzi tým.

6. Nasleduje spoločná diskusia a reflexia zrealizovanej aktivity, v rámci ktorej môže pedagóg využiť tieto otázky:

- Ak ste pri práci neboli spokojní, čo bolo dôvodom? Čo vám pri práci chýbalo?
- Kedy ste si všimli, že iné skupiny majú pomôcky, ktoré vám chýbali? Ako ste sa vtedy cítili?
- Čo ste v tejto situácii urobili? Napadlo vám požičať si pomôcky od inej skupiny? Prečo áno, prečo nie?
- Kedy ste si všimli, že iné skupiny majú menej pomôcok ako vy? Ako ste sa vtedy cítili?
- Vypýtal si niekto od vás vaše pomôcky? Ak áno, ako ste reagovali?
- Napadlo niekomu z vašej skupiny len tak zaniest pomôcky inej skupine? Prečo áno, prečo nie?
- Stáva sa ľuďom bežne v živote, že sa ocitnú v situácii, keď majú niečoho menej alebo nespravodlivo rozdelené? Kedy napríklad? Poznáte takých ľudí alebo také situácie? Ako sa ľudia v takejto situácii asi cítia? Čoho sa boja? Čo by potrebovali?
- Ako sa to týka nás ostatných? Čo môžeme robiť, aby sme im pomohli? Robíte to niekedy? V akých situáciách?
- Prečo je podľa vás dôležité si navzájom pomáhať, ak niekto má ťažkú životnú situáciu či trpí nedostatkom?

ŠKOLY,
KTORÉ MENIA
SVET

Viem to. Viem to?

Ciele

- Zamyslieť sa nad tým, na základe čoho sa rozhodujeme
- Uvedomiť si hodnotu informácií
- Budovať základy kritického myslenia

Metódy

diskusia, skupinová hra

Čas a priestor

30 minút

Cielová skupina

3. - 4. ročník ZŠ

Pomôcky

šatky na zaviazanie očí, príp. krabice s vyrezanými otvormi na ruky, rôzne predmety podobného tvaru, veľkosti a materiálu (tenisová loptička, jablko, broskyňa; pevný náramok, veľká lepiaca páska; strúhadlo, zápalková krabička, žuvačky; vytlačacia tuba s temperovou farbou, krémom, lepidlom a pod.)

Priebeh aktivity:

1. Pedagóg žiakov rozdelí do 3 - 4 skupín. Aktivitu vykonáva vždy jeden žiak za každú skupinu, teda 3 - 4 žiaci v jednom kole. Pedagóg vybraným žiakom zaviaže oči a žiaci sa postupne hmatom pokúšajú určiť aké predmety z vybranej skupiny predmetov držia v ruke. Ostatní členovia jednotlivých skupín zatiaľ čakajú na svojom stanovišti. Pedagóg žiakov poprosí aby svoje odpovede nehovorili nahlas, ale vo svojej skupine zapísali na papier. Odpovede by mali byť čo najkonkrétnejšie. Takto sa vo viacerých kolách vždy nových a nových predmetov na jednotlivých stanovištiach vystriedajú všetci žiaci v skupine.

2. Žiaci si následne posadajú do kruhu a zdieľajú svoje odpovede. Keď odznejú všetky tipy, pedagóg ukáže deťom predmety, ktoré skutočne mali v rukách. Pedagóg spoločne s deťmi diskutuje o tom, prečo niektorí žiaci identifikovali niektoré predmety správne a iní nie, príp. prečo nezaznela žiadna správna odpoveď. Využiť môže nasledujúce otázky:

- *Bolo pre vás jednoduché určiť predmety so zviazanými očami? Ktoré áno, ktoré nie?*
- *Na základe čoho ste sa rozhodovali? Čo vám vo vašich tipoch pomohlo (napr. predchádzajúca skúsenosť/poznanie) a čo vás, naopak, zneistilo (napr. netradičné spracovanie)?*
- *Ako veľmi ste si boli istí svojimi odpoveďami?*
- *Prečo ste nedokázali niektoré z predmetov určiť presne?*
- *Boli medzi predmetmi také, ktoré sa podľa vás mohli dať určiť? Ak áno, aké? (napr. dvojica plyšová hračka a bábika - plyšová hračka je mäkká a má štyri nohy, bábika má sukňu a dlhé vlasy)*
- *Aké informácie by ste potrebovali, aby ste dokázali určiť všetky predmety?*
- *Čo by sa podľa vás stalo, keby sme o všetkých veciach rozhodovali na základe nedostatočných, resp. skreslených, informácií?*

- *Môže byť podľa vás vytváranie unáhlených záverov nebezpečné? Prečo áno, prečo nie?*
- *Kedy, resp. v akých situáciách by sme si mali dávať pozor na to, aby sme mali o danej situácii, človeku a pod. dostatok kvalitných (nie skreslených či neúplných) informácií?*

Alternatívna verzia: Namiesto šatiek na zavieranie očí môže pedagóg jednotlivé predmety vložiť do predpripravenej krabice, ktorá je zavretá a žiaci do nej nevidia, ale zboku má vyrezané otvory na ruky. V triede pedagóg rozmiestni niekoľko takýchto krabic s predmetmi. Žiaci sa medzi krabicami volne pohybujú a každý má možnosť jednotlivé predmety v krabici ohmatať a zapísať si svoj tip. Výhodou tejto alternatívy je, že každý žiak má viac možností zapojiť sa a žiaci sú nutení viac uvažovať (napr. *Viem, že ohmatávam už druhý plastový valcovitý predmet. Vrátim sa späť k predošlej krabici a premýšlam - ide naozaj o lepidlo alebo by to mohol byť rúž na pery?*) či zdieľať následne svoje zážitky so spolužiakmi.

